

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ТАКТИЧНОЇ ТА ВОГНЕВОЇ ПІДГОТОВКИ ПОЛІЦЕЙСЬКИХ ПАТРУЛЬНОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ В СУЧАСНИХ УМОВАХ

Вайда Т.С., завідувач кафедри спеціальної фізичної та вогневої підготовки Херсонського факультету ОДУВС, к.пед.н., доцент

У відповідності до вимог Закону України «Про Національну поліцію» до пріоритетних завдань підрозділів патрульної служби (далі – ПС) відносять надання поліцейських послуг у таких сферах, як: 1) забезпечення публічної безпеки і порядку; 2) охорони прав і свобод людини, а також інтересів суспільства і держави; 3) протидії злочинності; 4) надання в межах, визначених законом, послуг з допомоги особам, які з різних причин або внаслідок надзвичайних ситуацій потребують такої допомоги [1].

Очікування громадян щодо ефективності діяльності реформованої ПС (при достатньо значному рівні довіри населення до інспекторів ПС поліції – 52% проти 22% до колишньої міліції [2]) в частині захисту своїх прав і свобод та підтримання на належному рівні громадського порядку залишається доволі високими, навіть за відсутності у більшості з новопризначених поліцейських досвіду роботи в правоохоронних органах.

Для ефективного виконання поставлених завдань поліцейські ПС повинні мати добру фізичну підготовку, ґрунтовні знання нормативної бази чинного законодавства, характеризуватися високим рівнем сформованості психологічної готовності до дій в екстремальних ситуаціях під час несення служби із охорони громадського порядку, а також відмінно володіти вогнепальною зброєю, вміти керувати транспортним засобом та грамотно застосовувати тактику дій нарядів по припиненню різних видів правопорушень.

Разом з тим, за даними фахівців поліції та окремих експертів громадських організацій (М. Воронков, А. Матюнен, А. Кабишева та ін.) існують деякі проблеми в системі вогневої та психофізичної підготовки працівників ПС, котра (первинна професійна підготовка – уточнено нами), на їх думку, на даний час є недостатньою. Підтвердженням цієї точки зору є приклади вбивства інспектором ПС 17-річного юнака (м. Київ), керування транспортним засобом поліцейським в стані алкогольного сп'яніння (м. Миколаїв), стрільба правоохоронцем по власній автомашині (м. Одеса), з'являються й інші повідомлення про інциденти з неправомірним застосуванням поліцейськими вогнепальної зброї [3]. Тому у багатьох громадян виникає занепокоєння той факт, що сьогодні зброю довірили молодим фахівцям, котрі практикувались у стрільбі протягом короткого періоду.

В зв'язку з цим спостерігається ряд протиріч між очікуваннями населення, вимогами законодавства і станом підготовки працівників ПС поліції, зокрема: 1) чи навчені поліцейські навичкам ведення стрільби в умовах населеного пункту (в громадських місцях, на дорозі, по колесам автомобіля, який рухається з високою швидкістю); 2) чи продовжу-

ється регулярне удосконалення вмінь і навичок правоохоронців у практичних підрозділах після завершення їх початкового навчання; 3) чи готові психологічно інспектори ПС до носіння вогнепальної зброї та чи розуміють вони межі допустимого застосування вогнепальної зброї; 4) чи можуть вони в повній мірі контролювати свій індивідуальний психоемоційний стан (почуття страху, гніву), чи можуть витримувати моральний тиск у складній ситуації.

Метою нашого дослідження є розгляд існуючих проблем вогневої, тактико-спеціальної та психологічної підготовки працівників підрозділів ПС національної поліції та пошук шляхів їх вирішення.

Як показує практика, сформувані надійні навички володіння вогнепальною зброєю протягом короткого терміну та в умовах групового навчання (склад групи – 30 осіб) представляє певні утруднення – окремі випускники курсів первинної профпідготовки мають недостатні знання ТТХ пістолетів та слабкі уявлення щодо правових підстав її застосування у реальних умовах несення служби. Також виникає занепокоєння й стан подальшого удосконалення вмінь зі стрільби у підрозділах ПС, який практично припиняється.

Стрілецький тир, у котрому проходять навчально-тренувальні стрільби з поліцейськими, у багатьох випадках потребує укомплектування сучасним спеціальним оснащенням; у такому приміщенні неможливо створити умови, які є наближеними до реальної вуличної обстановки – слухачі стріляють по статичним мішеням, відпрацьовують вміння швидкісної стрільби з-за укриття. Тобто, під час початкової підготовки викладачі-інструктори проводять заняття з базового курсу вогневої підготовки поліцейських, а такої підготовки для майбутньої діяльності інспекторів ПС недостатньо. Як наслідок – багато правоохоронців часто розгублюються, не знають, як себе вести в екстремальній обстановці, що динамічно змінюється або суттєво відрізняється від навчальної.

Для удосконалення навичок стрільби поліцейських в подальшому їх необхідно доповнити додатковими знаннями і вміннями, активно використовуючи для цього спеціальні полігони, які дають можливість в реальних умовах відпрацьовувати застосування зброї в нестандартних ситуаціях, що можуть виникнути при патрулюванні у населеному пункті. У вогневій підготовці поліцейських необхідне постійне удосконалення навичок користування вогнепальною зброєю, щоб підтримувати високу готовність правоохоронців адекватно реагувати на існуючі складні ситуації при ОГП.

Більш того, стрільба по колесам автомобіля в реальних умовах передбачає обов'язкове попереднє тренування з відпрацювання поліцейськими спеціальних вправ, які сприяють закріпленню навичок застосування зброї по колесам машини та з рухомого автомобіля. Зараз слухачі на заняттях курсів первинної підготовки не виконують таких вправ, так само у програмі відсутній практичний курс водіння автомобіля. В окремих ГУ НП в областях почали ліквідувати вищезазначені пробіли початкової підготовки і стали запроваджувати такі додаткові заняття в системі службової підготовки.

Згідно вимог наказу МВС України № 658 «Про затвердження Курсу стрільб із стрілецької зброї для рядового та начальницького складу органів внутрішніх справ України та норм витрат боєприпасів МВС, ГУМВС, УМВС, відомчими навчальними закладами» для відпрацювання навичок стрільби по автомобілю передбачено спеціальні вправи № 5 та № 12 [4]. Вправа п'ята «Навчання стрільбі в умовах нестійкої рівноваги по цілі, що рухається, в обмежений час» (тільки для працівників служби ДАІ, зараз – ПС поліції) дає змогу відпрацювати навички стрільби по спеціальній мішені «Колесо-скат» (колесо чорного кольору за розміром відповідає колесу ВА3), яка рухається перпендикулярно напрямку стрільби із швидкістю 1 м/с протягом 5 м. Ціль може з'являтися праворуч або ліворуч. Вправа дванадцята «Прищеплення навички ведення вогню з автомобіля» (виконується в умовах стрільбища для спеціальних підрозділів поліції та груп захоплення) дає змогу відпрацювати вміння стрільби по макету автомобіля з позначеними зонами враження (колеса, моторний відсік), який встановлюється на поверхні землі нерухомо, швидкість руху автомобіля – 30-40 км/год.

Також спостерігається недостатній рівень психологічної підготовки поліцейських до дій в екстремальних ситуаціях, відсутність належної психоемоційної стійкості при виникненні та вирішенні конфліктів під час припинення правопорушення, при затриманні правопорушників із застосуванням вогнепальної зброї тощо. Потребує удосконалення й стан організації подальшого психологічного супроводження правоохоронців щодо їх індивідуальної підтримки під час несення ними служби, котру повинні надавати підрозділи психологічного забезпечення ГУ НП в областях.

Варто враховувати й той факт, що в озброєній людині у багатьох випадках може проявлятися агресивність, а в сукупності із самовпевненістю все це – негативні фактори для прийняття службовою особою рішення про її застосування. На озброєнні національної поліції сьогодні перебувають пістолети марки Форт-12(14) – зброя високої пробивної здатності, досить ефективна. В молодому віці (декотрим поліцейським 20-22 роки) без стійких навичок та відповідної психологічної підготовки людина при небезпечних обставинах схильна до застосування зброї. Значить, можливо очікувати повторення неординарних ситуацій, аналогічних до тих, що відбулася у м. Києві. Тому вважаємо, що підготовка поліцейських повинна бути доповнена не тільки психологічними тренінгами, а й, наприклад, таким навчальним курсом, як психофізика ближнього бою. Практичні заняття повинні займати більше 75 %, а не 20-25%, як відбувається зараз.

Висновок: громадяни держави мають право на належний рівень публічної безпеки і порядку, який гарантує захист їх життя і здоров'я. На основі аналізу практики первинної професійної підготовки слухачів підрозділів ПС ми вважаємо, що з метою подальшого удосконалення готовності поліцейських необхідно привести у відповідність до умов служби програму їх початкової підготовки, передбачивши виконання відповідних вправ з вогневої підготовки, удосконалити тематику навчальних занять з тактичної та психологічної підготовки, запровадити практичні заняття з водіння автомобіля.

Зазначені підходи щодо удосконалення фахової підготовки інспекторів ПС поліції необхідно оперативно та в обов'язковому порядку впроваджувати, адже самим суспільством у сучасних умовах ставиться перед правоохоронцями чітка мета – надійне забезпечення у суспільстві правопорядку, зниження ймовірності некомпетентних дій правоохоронців, а також мінімізація при цьому травмування або загибелі як громадян України, так і самих працівників поліції.

Література:

1. Про Національну поліцію: Закон України від 02.07.2015 року № 580-VIII [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/580-19>.
2. Статистичні дані наведені у програмі «Подробиці тижня» // Телеканал «Інтер» [Електронний ресурс]. – 28.02.2016.
3. Высокая подготовка полиции – безопасность в городе [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://kr.ua/odessa/530966-vysokaia-podhotovka-polytsyy-bezopasnost-v-horode>.
4. Про затвердження Курсу стрільб із стрілецької зброї для рядового та начальницького складу органів внутрішніх справ України та норм витрат боєприпасів МВС, ГУМВС, УМВС, відомчими навчальними закладами : наказ МВС України від 7 вересня 2011 року № 658.